

Ośłona kontrwywiadowcza w Polsce. Problematyka definicyjna w kontekście zadań i uprawnień organów ochrony prawnej

The counterintelligence shield in Poland.
Definitional issues in the context of the tasks and powers of authorities

PIOTR BURCZANIUK

Instytut Nauk Prawnych,
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

 <https://orcid.org/0000-0002-6685-8769>

Abstrakt

Prezentowana analiza realizuje dwa cele badawcze. Pierwszym jest ustalenie znaczenia pojęcia osłony kontrwywiadowczej w Polsce przez wskazanie różnic i podobieństw związanych z jego użyciem w obszarze nauk o bezpieczeństwie, nauk socjologicznych, nauk ekonomicznych oraz nauk prawnych. Drugi to ocena aktualnego stanu prawnego w Polsce, zwłaszcza zadań i uprawnień organów ochrony prawnej, aby rozstrzygnąć, czy koresponduje on z aktualnymi zagrożeniami o charakterze wywiadowczym dla najważniejszych osób w państwie, a przede wszystkim – czy pozwala na skuteczne przeciwdziałanie tym zagrożeniom. Ponadto autor wysuwa postulaty legislacyjne minimalizujące niedoskonałości systemu zidentyfikowane podczas analizy.

Słowa kluczowe

osłona kontrwywiadowcza, bezpieczeństwo wewnętrzne, ochrona informacji, organy ochrony prawnej, służby specjalne

Abstract

The analysis presented in the paper pursues two primary research objectives. The first is to establish an understanding of the meaning of the term ‘counterintelligence cover’ in Poland by demonstrating the differences and similarities associated with its use in the fields of security sciences, sociological sciences, economic sciences and legal sciences. The second is to assess the current legal state of affairs in Poland, in particular the tasks and powers of authorities, in order to resolve whether it corresponds to current threats of an intelligence nature to the most important persons in the state, and above all whether it allows for effective counteraction to these threats. Additionally the author puts forward legislative postulates to minimise the imperfections of the system identified during the analysis.

Keywords

counterintelligence protection, internal security, protection of information, legal protection organs, special services

Sprawa uciezki na Białoruś byłego sędziego Tomasza Szmydta wywołała w Polsce publicystyczną, polityczną oraz prawną debatę na temat konieczności wprowadzenia zmian w procedurach dotyczących udzielania dostępu do informacji niejawnym osobom zajmującym stanowisko m.in. sędziego¹. Ten temat wpisuje się w zagadnienie osłony kontrwywiadowczej, które do momentu publikacji tego artykułu nie doczekało się szerszej analizy naukowo-badawczej. Podjęcie rozważań poświęconych tej problematyce jest więc zadaniem ciekawym i w pewien sposób pionierskim, sprowadzającym się – zdaniem autora – do konieczności skonfrontowania aktualnego stanu prawnego, zwłaszcza wyznaczającego zadania i kompetencje organów ochrony prawnej w Polsce, z siatką zagrożeń dla najważniejszych osób w państwie, identyfikowaną w ramach nauk o bezpieczeństwie. Właściwe przeprowadzenie tych rozważań wymaga jednak wyjścia poza obszar zarysowany dwoma wymienionymi dyscyplinami i dotarcia do osiągnięć innych dziedzin, które w swoich badaniach również wykorzystują pojęcie osłony kontrwywiadowczej, głównie

---

¹ M. Kobyłański, *Polskie sądownictwo należy lepiej zabezpieczyć przed działaniami obcych służb*, Rzeczpospolita, 27 V 2024 r., <https://www.rp.pl/prawnicy/art40433651-polskie-sadownictwo-nalezyl-biej-zabezpieczyc-przed-dzialaniami-obcych-sluzb> [dostęp: 28 V 2024]; J. Ojczyk, *Tak sędziowie dostają dostęp do informacji niejawnych. „To niedopuszczalne”*, Business Insider, 8 V 2024 r., <https://businessinsider.com.pl/prawo/sedzia-tomasz-szmydt-i-tajne-sprawy-nato-dlaczego-prawo-na-to-pozwala/fsrp2e8> [dostęp: 28 V 2024].

nauk socjologicznych, aby uwzględnić kontekst społeczny rozumienia tego pojęcia kształtowanego pod wpływem poglądów prezentowanych w środkach masowego przekazu, oraz nauk ekonomicznych, aby przyjrzeć się jego kontekstowi gospodarczemu.

W tak zarysowanym obszarze badawczym, mającym wyraźnie interdyscyplinarny charakter, podstawowym celem pracy jest po pierwsze, wykazanie różnic i podobieństw między rozumieniem pojęcia osłony kontrwywiadowczej w naukach o bezpieczeństwie, naukach socjologicznych, naukach ekonomicznych oraz w naukach prawnych. Po drugie, wskazanie, czy obowiązujący stan prawny koresponduje z aktualnymi zagrożeniami o charakterze wywiadowczym dla najważniejszych osób w państwie, a przede wszystkim – czy pozwala na skuteczne przeciwdziałanie tym zagrożeniom.

Prezentowane w artykule twierdzenia zostały ustalone metodą analizy formalno-dogmatycznej materiału normatywnego odnoszącego się do badanego zagadnienia, zwłaszcza ustaw kompetencyjnych organów ochrony prawnej, oraz na podstawie analizy poglądów doktryny prawa i judykatury. Ponadto ważnym elementem prowadzonych badań było wyjście poza obszar nauk prawnych w celu skonfrontowania metodą porównawczą istotnych dla poruszanego zagadnienia kwestii z piśmiennictwem nauk o bezpieczeństwie, nauk socjologicznych oraz nauk ekonomicznych.

Osłona kontrwywiadowcza w naukach o bezpieczeństwie i dokumentach strategicznych

Na początku należy podkreślić, że zagadnienie osłony kontrwywiadowczej nie było do tej pory szeroko rozważane w piśmiennictwie nauk o bezpieczeństwie. Budzi to zdziwienie i jednocześnie stanowi istotny potencjał badawczy, gdyż to pojęcie jest wykorzystywane w dokumentach o charakterze strategicznym dla bezpieczeństwa militarnego państwa. W trzecim rozdziale *Białej Księgi Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*² przyjętej w 2013 r. jako wynik rekomendacji *Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego*³ zostały omówione najważniejsze zadania podsystemów operacyjnych bezpieczeństwa narodowego. W ramach działań objętych podsystemem ochronnym wymienia się tam osłonę kontrwywiadowczą.

² *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, https://www.bialystok.ap.gov.pl/arch/teksty/biala_ksiega.pdf [dostęp: 22 III 2024].

³ *Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego. Główne wnioski i rekomendacje dla Polski*, <https://www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=12574> [dostęp: 28 V 2024].

W jej zakresie *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* wskazuje:

Strategicznym zadaniem służb kontrwywiadowczych jest ochrona porządku konstytucyjnego i demokratycznego ustroju państwa przed naruszeniami stabilności państwa oraz operacyjne rozpoznawanie zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski, wynikających z działalności obcych służb specjalnych, prowadzących między innymi działania zmierzające do uzyskiwania informacji z zakresu wywiadu gospodarczego, politycznego i naukowo-technicznego, których aktywność stanowić może zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa. W sferze ochrony kontrwywiadowczej kraju niezmiernie istotnym zadaniem jest również ochrona kluczowych strategicznych zasobów informacyjnych, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie państwa. Do głównych zadań kontrwywiadu należy zatem zaliczyć: skuteczne rozpoznanie potencjalnych i realnych zagrożeń oraz zapobieganie im za pomocą dostępnych metod operacyjnych i procesowych; bieżący monitoring i analizę sytuacji w obszarze zidentyfikowanych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa; prowadzenie działań profilaktycznych, szczególnie w zakresie ochrony informacji niejawnych; koordynację działań i współpracy z innymi komponentami systemu bezpieczeństwa narodowego RP oraz podmiotami zagranicznymi i międzynarodowymi (ponadnarodowymi) zgodnie z zobowiązaniami sojuszniczymi⁴.

Zbliżona rodzajowo i zakresowo definicja osłony kontrwywiadowczej znalazła się również w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2014* (obowiązującej do 2020 r., dalej: *Strategia Bezpieczeństwa 2014*). W jej trzecim rozdziale pt. *Koncepcja działań strategicznych. Strategia operacyjna* w ramach działań ochronnych wymieniono osłonę kontrwywiadowczą jako działanie ukierunkowane na:

(...) ochronę porządku konstytucyjnego i demokratycznego ustroju przed naruszeniami stabilności państwa oraz operacyjne rozpoznawanie zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski, wynikających z działalności obcych służb specjalnych. Do głównych zadań kontrwywiadu w tym zakresie należy zaliczyć: skuteczne rozpoznawanie potencjalnych i realnych zagrożeń oraz zapobieganie im za pomocą dostępnych metod operacyjnych i procesowych; bieżący monitoring i analizę sytuacji w obszarze zidentyfikowanych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa; prowadzenie działań profilaktycznych, szczególnie w zakresie ochrony informacji niejawnych; koordynację działań i współpracy z innymi komponentami systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej oraz

⁴ *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej...*, s. 170–171.

podmiotami zagranicznymi i międzynarodowymi zgodnie z zobowiązaniami sojuszniczymi⁵.

Należy podkreślić, że tak zdefiniowaną osłonę kontrwywiadowczą wpisano w Strategii Bezpieczeństwa 2014 jako element działań ochronnych, których istotą jest: (...) *zapewnienie warunków dla utrzymywania ładu konstytucyjnego, wewnętrznej stabilności państwa, bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego, zarówno wspólnych, jak i indywidualnych zasobów materialnych i niematerialnych, a także funkcjonowania infrastruktury krytycznej*⁶. Jest to istotne rozróżnienie, gdyż do działań obronnych zaliczono tam zarówno działania militarne, jak i działania służb specjalnych w sferze obronnej. Sama istota działań obronnych została sprowadzona zaś do utrzymywania gotowości do skutecznego reagowania na zagrożenia niepodległości i nienaruszalności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej. Mają temu służyć m.in. działania wywiadowcze i kontrwywiadowcze w sferze obronnej. Jak wynika z powyższego rozróżnienia, działania kontrwywiadowcze i wywiadowcze mogą przybrać formę zarówno działań obronnych, jak i ochronnych, z tym że prowadzenie osłony kontrwywiadowczej jest elementem tylko tych drugich. Należy jednak pamiętać, że wojskowy charakter Strategii Bezpieczeństwa 2014 wynika z podstawowego dla niej aktu prawnego tj. nieobowiązującej już *Ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*, której celem było zapewnienie obrony i umacnianie obronności RP⁷. Widać to również przez pryzmat zadań stawianych przed służbami specjalnymi w Strategii Bezpieczeństwa 2014, dotyczącej działania wyłącznie wojskowych służb specjalnych zakwalifikowanych do podsystemu obronnego jako element niezbędny do zapewnienia bezpośredniego bezpieczeństwa własnemu narodowi i obywatelom oraz terytorium i strukturom państwa. Rozwój tych służb powinien się opierać m.in. na wdrożeniu najnowszych z informatyzowanych technicznych systemów wywiadowczych i kontrwywiadowczych.

Należy dodać, że obowiązująca *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, w porównaniu z poprzednią, nie wyodrębniła w wyraźny sposób działań w zakresie osłony kontrwywiadowczej. W osobnej części zdefiniowano tam odporność państwa i obronę powszechną rozumiane jako (...) *podniesienie odporności państwa na zagrożenia, poprzez tworzenie systemu obrony powszechnej, opartego na wysiłku całego narodu oraz budowanie zrozumienia dla rozwoju*

⁵ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2014*, <https://www.bbn.gov.pl/ftp/SBN%20RP.pdf>, s. 34 [dostęp: 22 III 2024].

⁶ Tamże, s. 33.

⁷ Ustawa ta została zastąpiona *Ustawą z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny*.

*odporności i zdolności obronnych Rzeczypospolitej Polskiej (...), a jako działanie w zakresie osłony kontrwywiadowczej ujęto wyłącznie zadanie 2.12 polegające na kontynuowaniu wzmocnienia (...) kontrwywiadowczego zabezpieczenia organów państwowych i infrastruktury krytycznej, adekwatnie do nasilającej się aktywności obcych służb wywiadowczych – zarówno w sferze wojskowej, jak i cywilnej*⁸.

Ostona kontrwywiadowcza w naukach ekonomicznych

Nauki ekonomiczne podchodzą do osłony kontrwywiadowczej nieco odmiennie od dokumentów strategicznych. Utożsamiają tę problematykę z tzw. kontrwywiadem gospodarczym, rozumianym jako działania podmiotów gospodarczych nakierowane na ochronę najważniejszych informacji stanowiących tajemnice przedsiębiorstwa, które są kluczowe dla działalności i rozwoju tego podmiotu. Tak rozumiana ostona kontrwywiadowcza stanowi przeważnie element wdrażanego w podmiocie gospodarczym systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji, uwzględniającego ryzyko, oczekiwania oraz procesy zachodzące w danej organizacji. Ten system opiera się na systemach normalizacyjnych przyjmujących postać uniwersalnych norm, na czele z systemem światowej normalizacji prowadzonym przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (International Organization for Standardization, ISO) oraz Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną (International Electrotechnical Commission, IEC) i wiodącą w tym zakresie normę ISO/IEC 27001⁹. Głównym celem implementacji normy jest stworzenie wyspecjalizowanej struktury organizacyjnej stosującej sformalizowane procesy i realizującej zadania informacyjne, analityczne i audytowe. Podejmowane zadania są związane z przewidywaniem, wykrywaniem i neutralizacją wszelkich zagrożeń pochodzących z dwóch obszarów działalności takiego podmiotu gospodarczego. Po pierwsze, z otoczenia zewnętrznego, głównie konkurencji rynkowej, ale również z wyspecjalizowanego wywiadu gospodarczego prowadzonego przez profesjonalne podmioty lub przez inne państwa. Po drugie, z obszaru wewnętrznego, nakierowanego na identyfikację nieprawidłowości w funkcjonowaniu zasobów osobowych i technicznych, szczególnie teleinformatycznych, wewnątrz danego podmiotu. W analizowanej literaturze wskazuje się, że:

⁸ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf, s. 15–16 [dostęp: 22 III 2024].

⁹ Na czas publikacji artykułu jest to norma PN-ISO/IEC 27001:2023.

(...) kontrwywiad gospodarczy stanowi przemyślany zespół idei, metod, motywów i sposobów (choćby przez stawianie hipotez) rozumienia natury poczynąń potencjalnych sprawców podejmowanych działań związanych z przejściem ludzi/pracowników/menedżerów – głównie jako depozytariuszy informacji, a także procedur, praktyk, itp. podejmowanych zasadniczo przez konkurentów, oraz jako organizację i metody uruchamiania określonych skutecznych przeciwdziałań, w tym także ocenę ryzyka¹⁰.

Nadrzędnym celem kontrwywiadu gospodarczego jest więc niedopuszczenie do niekontrolowanego wyprowadzenia z firmy informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa lub informacji wrażliwych, które mogą zagrozić jej pozycji rynkowej, zarówno obecnie, jak i w przyszłości. Jako cel operacyjny kontrwywiadu gospodarczego wyznacza się rozpoznawanie i zbieranie dowodów na niełojalność i przestępstwa popełniane przez pracowników, osoby zarządzające i właścicieli firmy oraz kooperantów działających na szkodę organizacji. Z uwagi na powyższe zakresy definicyjne można stwierdzić, że kontrwywiad gospodarczy pełni funkcję de facto wewnętrznej służby ochrony informacji w strukturze przedsiębiorstwa, której zadaniem jest zapewnienie niezakłóconej pracy na konkurencyjnym rynku.

Spoleczne rozumienie osłony kontrwywiadowczej

W piśmiennictwie nauk socjologicznych, podobnie jak w naukach o bezpieczeństwie, pojęcie osłony kontrwywiadowczej nie było do tej pory przedmiotem szerszych rozważań. Analogicznie jak w przypadku nauk o bezpieczeństwie okazuje się to zaskakujące i jednocześnie daje podobny potencjał badawczy. Termin ten jest bowiem wykorzystywany w debacie publicznej, zwłaszcza przez dziennikarzy, ekspertów czy polityków, na określenie bliżej niesprecyzowanych zadań organów ochrony prawnej, szczególnie służb specjalnych, w obszarze szeroko rozumianego zabezpieczenia najważniejszych osób w państwie¹¹.

---

¹⁰ M. Kwieciński, *Wykorzystanie analizy wywiadowczej i osłony kontrwywiadowczej w ocenie zagrożeń zagranicznej ekspansji działalności przedsiębiorstwa*, „Zeszyty Naukowe Wszechnica Polska Szkoła Wyższa w Warszawie” 2019, nr 1, s. 97.

¹¹ *Jak działa osłona kontrwywiadowcza?*, Gazeta Wyborcza, 16 VIII 2012 r., <https://wyborcza.pl/7,75398,12313525,jak-dziala-oslona-kontrwywiadowcza.html> [dostęp: 23 III 2024]; *Eksperci: za osłonę i ochronę kontrwywiadowczą odpowiadają służby specjalne i BOR*, Puls Biznesu, 15 VI 2014 r., <https://www.pb.pl/eksperci-za-oslone-i-ochrone-kontrwywiadowcza-odpowiadaja-sluzby-specjalne-i-bor-758916> [dostęp: 23 III 2024].

W ujęciu publicystycznym, opiniotwórczym przez osłonę kontrwywiadowczą rozumie się przeważnie zespół działań zabezpieczających najważniejsze osoby w państwie przed różnego rodzaju kategoriami zagrożeń, do których zalicza się działania szpiegowskie, korupcyjne, biznesowo-finansowe czy nawet obyczajowo-towarzyskie. Co więcej, dziennikarskie użycie pojęcia osłony kontrwywiadowczej w większości przypadków przybiera postać dokonywanej post factum negatywnej oceny działań służb, które – zdaniem autorów tych wypowiedzi – nie spełniły w konkretnym przypadku oczekiwań i w swoisty sposób odpowiadają za kompromitację określonej osoby, wobec której a priori zakładano konieczność objęcia jej osłoną z uwagi na zajmowanie wysokiego stanowiska państwowego. Jak zauważa Norbert Loba:

(...) wynikałoby więc z tego, że jakaś służba specjalna (lub kilka instytucji) ma obowiązek i uprawnienie prowadzić wobec jakiejś (nieokreślonej, niezdefiniowanej prawnie) grupy „ważnych osób” w państwie stałe rozpoznanie (monitoring) aktywności zawodowej, politycznej, finansowej, biznesowej, towarzyskiej w celu uzyskiwania informacji m.in. o kontaktach, decyzjach, zachowaniach tychże osób mogących stanowić zagrożenie dla szeroko rozumianego „bezpieczeństwa państwa” i [w] ten właśnie sposób stworzyć (prowadzić) osłonę/tarczę kontrwywiadowczą (lub inną)¹².

Tak zarysowane publicystyczne rozumienie pojęcia osłony kontrwywiadowczej jest jednak niejednoznaczne, zarówno w wymiarze przedmiotowym, jak i podmiotowym. W aspekcie przedmiotowym brakuje bowiem sprecyzowania zakresu tej osłony, która – jak się wydaje – mogłaby obejmować kilka różnych obszarów, często niemających wiele wspólnego z klasyczną działalnością szpiegowską, ale mieszczących w sobie działania prewencyjne, sprowadzające się de facto do stałego monitoringu zachowań tych osób w życiu publicznym i prywatnym. W aspekcie podmiotowym natomiast jest zauważalny problem zarówno wskazania organów mających stosować tę osłonę lub poszczególne jej rodzaje i koordynować te działania, jak i ustalenia katalogu osób, które taką osłoną powinny być objęte. Co więcej, oczekiwania wyrażane w tekstach publicystycznych wobec osłony kontrwywiadowczej zdają się nastawione na zabezpieczenie danej osoby przed jej własnymi działaniami, które mogłyby doprowadzić do wywołania stanu określonego zagrożenia lub nawet do popełnienia przestępstwa, gdyż – jak zauważa Loba – (...) *to zazwyczaj nie obce służby specjalne stoją za kontrowersyjną bądź nielegalną działalnością i problemami danej, osoby*

¹² N. Loba, *Oslona kontrwywiadowcza „ważnych osób” w państwie – fakty i mity*, InfoSecurity24, 5 I 2024 r., <https://infosecurity24.pl/sluzby-specjalne/agencja-bezpieczenstwa-wewnetrznego/oslona-kontrwywiadowcza-waznych-osob-w-panstwie-fakty-i-mity> [dostęp: 23 III 2024].

*tylko jej błędy, skłonności, a czasem czyny niezgodne z prawem związane z szeroko rozumianą aktywnością zawodową, polityczną, biznesowo-finansową, obyczajową czy towarzyską*¹³.

Pojęcie osłony kontrwywiadowczej w systemie prawnym

Rozumienie pojęcia osłony kontrwywiadowczej w dokumentach strategicznych, w naukach ekonomicznych oraz w kontekście społecznym musi zostać skonfrontowane z rozumieniem prawnym, którego ustalenie jest niezbędne z perspektywy wskazania możliwych zakresów działania podmiotów zaliczanych do organów ochrony prawnej. Analiza ta jest fundamentalna przede wszystkim z uwagi na zasady funkcjonowania tych organów, które to zasady są związane z zasadą legalizmu wyrażoną przez art. 7 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, nakazującą organom władzy publicznej działanie na podstawie i w granicach prawa. Zgodnie z tą zasadą (...) *obowiązkiem każdego organu władzy publicznej jest działanie na podstawie i w granicach prawa, zaś obowiązkiem prawodawcy (najczęściej – ustawodawcy) jest określenie zarówno podstaw, jak i granic działania organów władzy*¹⁴. Jak podkreśla Trybunał Konstytucyjny, znaczenie zasady legalizmu można sprowadzić do (...) *dyrektywy interpretacji przepisów kompetencyjnych w sposób ścisły i z odrzuceniem w odniesieniu do organów władzy publicznej zasady: co nie jest zakazane, jest dozwolone*¹⁵. Z zasady legalizmu wypływa więc dla organów bądź szeroko pojętych instytucji państwowych nakaz realizacji tylko takich zadań, przy użyciu takich narzędzi, które pozostają w ich właściwości i są prawnie dopuszczalne zarówno w sensie ogólnym, jak i w znaczeniu wąskim, tj. w odniesieniu do określonych zadań. Poszczególne zadania oraz uprawnienia powinny zostać precyzyjnie odzwierciedlone w przepisie powszechnie obowiązującego prawa. Organ władzy publicznej nie może bowiem wywodzić uprawnień czy też właściwości w sposób dorozumiany, musi mieć on podstawę prawną do podejmowania działań. W tym kontekście ocenianie działalności organów ochrony prawnej przy realizacji osłony kontrwywiadowczej musi być dokonywane z uwzględnieniem faktycznie przypisanych im w tym zakresie właściwości, zadań i uprawnień, a nie wyłącznie na podstawie tkwiących w społeczeństwie, m.in. za sprawą opinii formułowanych w środkach masowego przekazu, wyobrażeń o tych elementach.

¹³ Tamże.

¹⁴ W. Sokolewicz, *Komentarz do art. 7 Konstytucji RP*, w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I*, L. Garlicki, M. Zubik (red.), Warszawa 2016.

¹⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 V 2002 r., sygn. akt K 20/01.

Przechodząc na poziom analizy prawnej, z zastosowaniem powszechnie przyjętego kanonu wykładni prawa, należy wskazać, że pojęcie osłony kontrwywiadowczej nie jest zasadniczo wykorzystywane w przepisach powszechnie obowiązującego prawa¹⁶. Jedynie w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym¹⁷, w jego § 16 pkt 8 lit. e, zorganizowanie osłony kontrwywiadowczej uczyniono jednym z obowiązków w ramach przygotowania stanowiska kierowania. Jednocześnie jednak, ani w tym akcie prawnym, jak i w żadnym innym, pojęcie to nie zostało wyjaśnione przez ustawodawcę w drodze definicji legalnej. Co więcej, pojęcie to nie jest wykorzystywane również w języku prawniczym, zarówno w tekstach decyzji stosowania prawa, jak i w ich uzasadnieniach oraz przez doktrynę prawniczą. Ustalenie to mogłoby prowadzić do dość radykalnej tezy, że osłona kontrwywiadowcza jako element systemu prawnego nie występuje. Pogląd taki nie wydaje się jednak zasadny, gdyż samo wyrażenie osłona kontrwywiadowcza bez wątplenia ma na gruncie języka polskiego określony zakres znaczeniowy, który może być analizowany z perspektywy właściwości, zadań i uprawnień organów ochrony prawnej celem ustalenia zakresów ich styczości. Będzie to przedmiotem dalszej części niniejszej analizy.

Przyjęcie tego założenia oznacza, że znaczenia wyrażenia „osłona kontrwywiadowcza” należy poszukiwać, odwołując się do wykładni językowej w dyrektywie języka potocznego, przez analizę znaczenia semantycznego użytych w nim słów. Według *Słownika języka polskiego PWN* pojęcie osłony w podstawowym znaczeniu jest rozumiane jako ‘zasłonięcie, zabezpieczenie, ochrona (przed czymś, od czegoś)’¹⁸, pojęcie kontrwywiadu zaś oznacza przede wszystkim ‘działalność mającą na celu zwalczanie szpiegostwa, akcji dywersyjnych i sabotażowych prowadzonych przez obcy wywiad’¹⁹. Wobec tego wyrażenie „osłona kontrwywiadowcza” należałoby tłumaczyć jako działanie polegające na zabezpieczeniu lub ochronie przed działalnością szpiegowską, dywersyjną lub sabotażową prowadzoną przez obcy wywiad. Zwraca uwagę, że tak ustalone potoczne rozumienie osłony kontrwywiadowczej koncentruje się na dość klasycznym rozumieniu pojęcia działań antyszpiegowskich²⁰, jako swoistej korelacji

¹⁶ Należy jednak wskazać, że pojęcie osłony kontrwywiadowczej występuje w aktach wewnętrznych, w szczególności w aktach Ministra Obrony Narodowej.

¹⁷ Rozporządzenie traci moc 29 III 2025 r. na mocy art. 831 ust. 1 *Ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obrocie Ojczyzny*.

¹⁸ *Słownik języka polskiego PWN*, t. 2, M. Szymczak (red.), Warszawa 1999, s. 529.

¹⁹ *Słownik języka polskiego PWN*, t. 1, M. Szymczak (red.), Warszawa 1999, s. 939.

²⁰ Zob. szerzej: P. Burczaniuk, *Przestępstwo szpiegostwa – rys historyczny, aktualne regulacje na tle doświadczeń praktycznych i analizy prawno-porównawczej wybranych państw*, w: *Uprawnienia służb specjalnych z perspektywy współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego. Wybrane zagadnienia*, P. Burczaniuk (red.), Warszawa 2017, s. 86–107.

przeciwstawnych działań wywiadowczych i kontrwywiadowczych, a więc szpiegostwo – działania antyszpiegowskie.

Należy zauważyć, że opisane semantyczne rozumienie pojęcia osłony kontrwywiadowczej jest zbliżone do zarysowanego wcześniej rozumienia występującego w dokumentach strategicznych, w naukach ekonomicznych czy też w kontekście społecznym, i obejmuje całokształt działań kontrwywiadowczych nakierowanych na identyfikację i neutralizację każdego zakresu działań szpiegowskich w ich szerokim rozumieniu. O ile jednak taka definicja jest uzasadniona z perspektywy wymienionych nauk, o tyle jej implementacja do nauk prawnych powoduje istotne problemy. Wiążą się one zarówno z zakresem penalizacji przestępstwa szpiegostwa w Polsce i dookreśloności znamion tego czynu zabronionego objętego art. 130 *Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny* (dalej: k.k.), jak i z możliwościami działania organów ochrony prawnej w Polsce, których właściwości, zadania i uprawnienia, zgodnie z konstytucyjną zasadą legalizmu, powinny być precyzyjnie określone w ustawie. Brak takiego dookreślenia uniemożliwia bowiem podjęcie działania przez te organy, choćby było ono wymagane przez dokumenty strategiczne, zakładane przez opinię publiczną czy też dopuszczalne w podmiocie prywatnym.

Osłona kontrwywiadowcza jako element zadań organów ochrony prawnej

W kontekście zaprezentowanych rozważań w dalszej analizie jest konieczne wyznaczenie zakresów zadań i uprawnień organów ochrony prawnej, szczególnie służb specjalnych, Służby Ochrony Państwa oraz Policji, w celu dookreślenia na gruncie normatywnym działań mieszczących się w pojęciu osłony kontrwywiadowczej.

Biorąc pod uwagę, że zadania o charakterze kontrwywiadowczym stanowią jeden z elementów klasycznie różnicujących służby specjalne spośród pozostałych organów ochrony prawnej, analizę przedmiotowych regulacji należy rozpocząć właśnie od tych podmiotów. Mirosław Karpiuk podkreśla, że:

(...) podstawowym obszarem działalności służb specjalnych jest wywiad i kontrwywiad, które to działania wykonywane są w sferze zapewnienia bezpieczeństwa państwa. Można je rozpatrywać w dwóch płaszczyznach: podmiotowej i przedmiotowej. Będą to więc wyspecjalizowane organy państwa, ustawowo wyposażone w określone kompetencje, nadające im szczególny

status. W ujęciu przedmiotowym będzie to specyficzna działalność nastawiona na zapewnienie bądź przywrócenie bezpieczeństwa państwa²¹.

Trzeba podkreślić, że w polskim systemie prawnym służby specjalne są zdefiniowane wyłącznie podmiotowo przez art. 11 *Ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu* (dalej: ustawa o ABW oraz AW), który zalicza do nich Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW), Agencję Wywiadu (AW), Służbę Kontrwywiadu Wojskowego (SKW), Służbę Wywiadu Wojskowego (SWW) i Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA). Wskazane służby, z punktu widzenia ich właściwości i zadań, przyjmują dość klasyczny podział na: cywilną służbę kontrwywiadowczą – ABW, cywilną służbę wywiadowczą – AW, wojskową służbę kontrwywiadowczą – SKW, wojskową służbę wywiadowczą – SWW oraz cywilną służbę antykorupcyjną – CBA. W kontekście przedmiotu niniejszego opracowania należy zwrócić uwagę na zadania realizowane przez ABW, SKW oraz CBA i zidentyfikować te z nich, które mieszczą się w pojęciu osłony kontrwywiadowczej.

Wśród zadań ABW wymienionych w art. 5 ustawy o ABW oraz AW nie ma takich, które wprost wskazywałyby na zadania w zakresie osłony kontrwywiadowczej. Muszą więc one być wyprowadzane z całokształtu przepisów kompetencyjnych ABW, konstrukcyjnie rozłożonych dualistycznie, jako zadania nakierowane na rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń oraz na rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2 lit. a ustawy o ABW oraz AW do zadań ABW należy rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa oraz rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie m.in. przestępstw szpiegostwa, terroryzmu, bezprawnego ujawnienia lub wykorzystania informacji niejawnych i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa. Biorąc pod uwagę ogólny zakres wskazanych przepisów kompetencyjnych, podejmowanie przez ABW zadań w zakresie osłony kontrwywiadowczej, w tym zabezpieczenia najważniejszych osób w państwie, musi się mieścić w wykładni zakresowej pojęcia zagrożenia godzącego w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny lub stanowić realizację zadań w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania jednego z przestępstw, zwłaszcza szpiegostwa, pozostających w zakresie właściwości ABW. Jednak jak wskazuje Magdalena Gołaszewska:

(...) ustawodawca posługuje się pojęciem „bezpieczeństwo wewnętrzne”, jednakże nie definiuje go na gruncie przepisów ustawowych. Dlatego też próba

²¹ M. Karpiuk, *Zakres działania służb specjalnych*, w: M. Bożek i in., *Służby specjalne w strukturze władz publicznych. Zagadnienia prawnoustrojowe*, Warszawa 2014, s. 100–101.

sprecyzowania zakresu tego pojęcia wymaga analizy literatury z zakresu prawa konstytucyjnego, administracyjnego, a w szczególności piśmiennictwa z dziedziny problematyki bezpieczeństwa państwa. (...) Jednakże z uwagi na złożoność problematyki oraz pewną niespójność terminologiczną stworzenie kompleksowej definicji pojęcia „bezpieczeństwo wewnętrzne” wydaje się być zadaniem bardzo trudnym²².

Teoretycznie, z uwagi na kodeksowe określenie znamion przestępstwa szpiegostwa, ustalenie jego zakresu i czynności sprawczych w nim się mieszczących powinno być zadaniem o wiele łatwiejszym. Trzeba przy tym zauważyć, że penalizacja tego przestępstwa została zmodyfikowana przez polskiego ustawodawcę na mocy *Ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*, która nie tylko zmieniła obowiązujące przez ponad 25 lat brzmienie art. 130 k.k., lecz także wprowadziła systemowe zmiany w ośmiu innych ustawach, w tym w ustawach kompetencyjnych wszystkich polskich służb specjalnych. Celem zmian było zwiększenie uprawnień służb do zwalczania tego rodzaju przestępstw. Jak wskazano w innym opracowaniu:

(...) przyjęte zmiany, obejmujące m.in. użycie w znamionach czynów zabronionych nowych pojęć, niewystępujących dotychczas w systemie prawnym, w tym wielu pojęć szerokich znaczeniowo, podatnych na zróżnicowane interpretacje, będą musiały zostać zweryfikowane pod kątem ich skuteczności przez praktykę postępowań karnych. Przyniesie ona odpowiedź zwłaszcza na pytanie o to, czy praktyczne rozumienie nowych przepisów nie pozbawia w konsekwencji penalizacji określonego spektrum zachowań rozpoznawanych przez służby jako zagrożenia hybrydowe prowadzone przez obce służby specjalne²³.

Opisane problemy z ustaleniem zakresu znaczeniowego zadań ABW w obszarze rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne oraz rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw szpiegostwa przekładają się w istotny sposób na możliwość i zakres prowadzenia osłony kontrwywiadowczej w ramach realizacji podstawowego zadania Szefa ABW, wynikającego z art. 18 ustawy o ABW oraz AW, tj. jego funkcji informacyjnej, sprowadzającej się

²² M. Gołaszewska, *Zadania ABW w zakresie zwalczania zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa i jego porządek konstytucyjny*, w: *Prawne aspekty funkcjonowania służb specjalnych na przykładzie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, P. Burczaniuk (red.), Warszawa 2021, s. 34.

²³ P. Burczaniuk, *Przestępstwo szpiegostwa po nowemu, czyli w świetle nowelizacji Kodeksu karnego z 17 sierpnia 2023 roku*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2024, nr 30, s. 75. <https://doi.org/10.4467/20801335PBW.24.002.19604>.

do przekazywania najważniejszym konstytucyjnym organom państwa informacji mogących mieć istotne znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego. W tym zadaniu na pierwszy plan wysuwa się tzw. wirówka, w ramach której (...) *sprawdza się w poszczególnych służbach kandydata na ważne stanowisko państwowe*²⁴. Wirówka, choć bezpośrednio nieuregulowana w postaci procedury prawnej, wpisuje się bez wątpienia w zadania, a zarazem obowiązki informacyjne Szefa ABW.

Pojęcie informacji jest kluczem do zrozumienia działalności służb specjalnych, w tym ABW, których funkcjonowanie jest nakierowane na pozyskanie informacji, także przy użyciu czynności operacyjno-rozpoznawczych, właściwe ich przetworzenie, zwłaszcza za pomocą czynności analityczno-informacyjnych, oraz ich dystrybucję do najważniejszych osób w państwie jako produktu służb specjalnych wykorzystywanego w procesie decyzyjnym. Jak się wydaje, działalność służb specjalnych, w tym ABW, w zakresie właściwego prowadzenia osłony kontrwywiadowczej w pierwszej kolejności powinna koncentrować się na prawidłowej realizacji wskazanych zadań informacyjnych. Należy jednak podkreślić, że wyprowadzenie zakresu kompetencyjnego ABW i ustalenie rodzaju informacji, które mogą być przedmiotem zarówno pozyskania, jak i przekazania, musi być dokonywane ostrożnie i służyć realizacji konstytucyjnej zasady legalizmu.

Zadania istotne z perspektywy realizacji osłony kontrwywiadowczej i zbliżone do powierzonych ABW, a co za tym idzie – podobne do opisanych powyżej problemy interpretacyjne, w obszarze wojskowym zostały przydzielone SKW. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b *Ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego* (dalej: ustawa o SKW oraz SWW) do zadań SKW należy rozpoznawanie, zapobieganie oraz wykrywanie, szeregu wymienionych przestępstw popełnianych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową, funkcjonariuszy SKW i SWW oraz pracowników SZ RP i innych jednostek organizacyjnych MON, w tym przestępstw (...) *przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej określonych w rozdziale XVII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (szczególnie – szpiegostwa)*. Zgodnie z ust. 2a tej ustawy do zadań SKW należy również: (...) *rozpoznawanie, zapobieganie oraz wykrywanie zdarzeń oraz przestępstw o charakterze terrorystycznym godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON*. Podobnie jak w przypadku ABW również SKW ma za zadanie uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć znaczenie dla obronności państwa,

²⁴ S. Ruskiewicz, *Służby nie zrobiły „wirówki” Andruszkiewiczowi. Przeoczenie czy celowy zabieg?*, Wiadomości WP, 11 II 2019 r., <https://wiadomosci.wp.pl/sluzby-nie-zrobily-wirówki-andruszkiewiczowi-przeoczenie-czy-celowy-zabieg-6348318800205953a> [dostęp: 23 III 2024].

bezpieczeństwa lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON, w zakresie określonym powyżej, oraz podejmowanie działań w celu eliminowania ustalonych zagrożeń.

W przypadku zarówno ABW, jak i SKW nie sposób pominąć jednego z najważniejszych zadań przypisanych im przez ustawodawcę, wpisanego zresztą konstrukcyjnie w zakres definicyjny służb specjalnych, a mianowicie ochrony informacji niejawnych. Zgodnie z art. 5 ustawy o ABW oraz AW do zadań ABW należy rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw m.in. bezprawnego ujawnienia lub wykorzystania informacji niejawnych oraz realizowanie, w granicach swojej właściwości, zadań związanych z ochroną informacji niejawnych, a także wykonywanie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych. Z kolei zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o SKW oraz SWW do zadań SKW należy rozpoznawanie, zapobieganie oraz wykrywanie przestępstw popełnianych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową, funkcjonariuszy SKW i SWW oraz pracowników SZ RP i innych jednostek organizacyjnych MON, m.in. (...) *przeciwko ochronie informacji określonych w rozdziale XXXIII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, jeżeli mogą one zagrażać bezpieczeństwu lub zdolności bojowej SZ RP lub innych jednostek organizacyjnych MON, a także takich czynów skierowanych przeciwko państwowi obcym, które zapewniają wzajemność*, oraz realizowanie, w granicach swojej właściwości, zadań określonych w przepisach *Ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych* (dalej: ustawa OIN). Ta ostatnia ustawa wprowadziła zasadę tzw. ograniczonego dostępu, zgodnie z którą informacje niejawne mogą być udostępnione wyłącznie osobie dającej rękojmię zachowania tajemnicy i tylko w zakresie niezbędnym do wykonywania przez nią pracy lub pełnienia służby na zajmowanym stanowisku albo wykonywania czynności zleconych. Oznacza to de facto zajmowanie określonych stanowisk po uzyskaniu poświadczenia bezpieczeństwa, którego przyznanie jest zakończeniem postępowania sprawdzającego (tzw. vettingowego) nakierowanego na ustalenie posiadania przez daną osobę tzw. rękojmi zachowania tajemnicy. Jeśli weźmie się pod uwagę, że zajmowanie większości najważniejszych stanowisk w państwie wymaga dostępu do informacji niejawnych, nadzór ABW oraz SKW nad systemem ochrony informacji niejawnych staje się jednym z ich najistotniejszych uprawnień w zakresie możliwości prowadzenia osłony kontrwywiadowczej. Należy jednak pamiętać, że najważniejsze konstytucyjne stanowiska państwowe, w tym Prezydenta RP, Marszałka Sejmu i Senatu, Prezesa Rady Ministrów i członków Rady Ministrów, a także posłów i senatorów czy sędziów i prokuratorów, zostały na mocy art. 34 ust. 10 ustawy OIN wyłączane spod wymogu przeprowadzenia postępowania sprawdzającego. Wobec części stanowisk, w tym Prezesa Najwyższej Izby Kontroli czy Rzecznika Praw Obywatelskich, takie postępowanie przeprowadza się wyłącznie wobec kandydata na dane

stanowisko. Dodatkowo art. 72 ustawy OIN wprowadza zasady i enumeratywne przypadki udostępnienia, przekazywania oraz przechowywania akt postępowań sprawdzających lub kontrolnych postępowań sprawdzających.

W epoce komunikacji cyfrowej, jaką staje się XXI w., ważnymi informacjami, których pozyskanie jest w zainteresowaniu obcych państw, są nie tylko informacje niejawne, lecz także inne tajemnice prawnie chronione oraz informacje nieklasyfikowane, m.in. dane osobowe, które odpowiednio zagregowane są istotne w kontekście prowadzenia działań o charakterze hybrydowym, takich jak walka informacyjna. Głównym celem tych działań staje się kompromitacja osób, szczególnie tych zajmujących najważniejsze stanowiska publiczne, aby pozbawić je tych stanowisk, czy też przekierowanie zainteresowania społecznego na tematy pożądane przez obce państwo. Pewną formą ochrony przed tego typu działaniami powinna być edukacja, przede wszystkim osób nimi zagrożonych, która uświadomi istotę i znaczenie tych zagrożeń, oraz prezentacja sposobów prawidłowego zachowania, zarówno w wymiarze nawiązywania relacji interpersonalnych, jak i ochrony informacji niejawnych i jawnych, w tym publicznych i prywatnych, udostępnianych z wykorzystaniem np. mediów społecznościowych. Tego typu profilaktykę stosuje m.in. ABW, która (...) *od wielu lat prowadzi działalność edukacyjną, która ma na celu m.in. uświadomienie urzędnikom państwowym skali zagrożenia*²⁵. Wskazana problematyka musi jednak zostać przeanalizowana i włączona w szerszym zakresie do osłony kontrwywiadowczej, a jako element dydaktyczny powinna być adresowana nie tylko do wąskiej grupy osób, lecz także m.in. do sektorów o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a nawet stanowić część programu edukacyjnego prowadzonego na różnych poziomach nauczania w Polsce. To zagadnienie zostało ujęte w *Strategii Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019–2024*²⁶, w której wśród przyjętych celów szczegółowych wymieniono rozwój krajowego systemu cyberbezpieczeństwa nakierowany m.in. na zwiększanie zdolności do zwalczania cyberprzestępczości, w tym cyberszpiegostwa i zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Jak wskazano w dokumencie:

(...) w zakresie zwiększania zdolności do zwalczania cyberprzestępczości, w tym cyberszpiegostwa, zdarzeń o charakterze hybrydowym (w tym działań o charakterze terrorystycznym) ważne jest zapewnienie wsparcia dla operatorów usług kluczowych, dostawców usług cyfrowych oraz operatorów infrastruktury krytycznej w wykrywaniu oraz zwalczaniu incydentów we wszystkich

²⁵ Kontrwywiad, ABW, <https://www.abw.gov.pl/pl/zadania/kontrwywiad/6,Kontrwywiad.html> [dostęp: 23 III 2024].

²⁶ Strategia ta stanowi załącznik do *Uchwały nr 125 Rady Ministrów z dnia 22 października 2019 r. w sprawie Strategii Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019–2024*.

ich fazach. W tym celu wymagana jest współpraca oraz koordynacja działań organów ścigania niezależnie od motywów, którymi kierują się sprawcy przestępstw, a szczególnie istotne znaczenie ma prawidłowe zabezpieczenie dowodów cyfrowych.

Zwiększenie efektywności czynności procesowych i operacyjnych wymaga podjęcia i poszerzenia współdziałania organów ścigania z innymi podmiotami, które mogą posiadać wiedzę w zakresie ustalenia istoty przestępstwa lub mogą przyczynić się do ustalenia jego sprawcy. Dotyczy to współpracy z krajowymi oraz międzynarodowymi podmiotami prywatnymi, szczególnie z sektora telekomunikacyjnego, bankowego i ubezpieczeniowego. Niezbędne jest także zapewnienie ciągłej wymiany informacji o zagrożeniach i podatnościach zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym²⁷.

W kontekście analizowanego zagadnienia do szczególnie istotnych zadań CBA należy, zgodnie z art. 1 *Ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym*, po pierwsze, rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, określonych w art. 228–231 k.k., a także przestępstwa, o którym mowa w art. 14 *Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*. Po drugie, należy do nich ujawnianie i przeciwdziałanie przypadkom nieprzestrzegania przepisów ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Po trzecie, jest to kontrola prawidłowości i prawdziwości oświadczeń majątkowych lub oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej osób pełniących funkcje publiczne, o których mowa w art. 115 § 19 k.k., składanych na podstawie odrębnych przepisów. Jak stwierdza Loba:

(...) realizowanie przez CBA zadań w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw o charakterze korupcyjnym lub innych godzących w interesy ekonomiczne państwa (w rozumieniu ustawy), także przyczynia się do uzyskiwania przez tę służbę informacji mających duże znaczenie dla współtworzenia systemu zabezpieczenia „ważnych osób” w państwie (bezpieczeństwa i istotnych interesów państwa)²⁸.

Wracając do rozważań dotyczących dokumentów strategicznych, należy zauważyć, że we wspomnianej *Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* po przeanalizowaniu podsystemów ochronnych wskazano, że ochronę

²⁷ Tamże, s. 13.

²⁸ N. Loba, *Osłona kontrwywiadowcza „ważnych osób” w państwie...*

najważniejszych organów władzy i administracji publicznej zapewnia Biuro Ochrony Rządu (BOR), (...) w odniesieniu do którego podstawowy cel strategiczny określony został jako „ochrona osób i obiektów ważnych ze względu na dobro i interes państwa”. To podstawowe zadanie realizowane jest zarówno na terenie kraju, jak i poza jego granicami – w odniesieniu do ochrony bezpośredniej osób, jak i obiektów²⁹. W związku z tym Służbie Ochrony Państwa (SOP) – prawnemu następcy BOR – powierzono zgodnie z art. 3 ust. 1 *Ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa* (dalej: ustawa o SOP) ochronę:

- a) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, wiceprezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- b) byłych prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej (...),
- c) osób posiadających status głowy państwa, szefa rządu oraz ich zastępców, przewodniczącego parlamentu lub izby parlamentu lub ministra spraw zagranicznych, wchodzących w skład delegacji państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- d) innych osób ze względu na dobro państwa (...),

a także zgodnie z art. 3 ust. 2 tej ustawy rozpoznawanie i zapobieganie przestępstwom przeciwko RP, przestępstwom przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwom przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu, przestępstwom przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, przestępstwom przeciwko wolności, przestępstwom przeciwko czci i nietykalności cielesnej, przestępstwom przeciwko porządkowi publicznemu, zamachom i czynnej napaści skierowanym przeciwko wymienionym powyżej osobom, oraz przeciwko bezpieczeństwu obiektów służących Prezydentowi RP, Prezesa Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz wskazanym w decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych innym obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, z wyłączeniem obiektów służących Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości, z wyłączeniem dotyczących tych obiektów przestępstw przeciwko ochronie informacji, a także ochrona tych obiektów.

Dwa zagadnienia z przytoczonego art. 3 ustawy o SOP wydają się szczególnie istotne. Po pierwsze, katalog chronionych osób pozostaje otwarty ze względu na brzmienie lit. d w art. 3 ust. 1 (tj. innych osób ze względu na dobro państwa), a więc zakres podmiotowy ochrony realizowanej przez SOP jest uzależniony od aktualnej sytuacji i może obejmować osoby np. pełniące funkcje innych organów państwowych. Po drugie, z katalogu zadań wynika wprost, że zadania SOP nie koncentrują się

²⁹ *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej...*, s. 177.

wylącznie na tzw. ochronie fizycznej, lecz obejmują również zadania w zakresie rozpoznawania i zapobiegania szerokiemu katalogowi przestępstw, m.in. przestępstwom przeciwko RP (zgodnie z k.k. takim jak zdrada dyplomatyczna, szpiegostwo czy dezinformacja). Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy o SOP:

(...) nowej formacji ochronnej dodane zostanie również nowe zadanie, polegające na rozpoznawaniu i zapobieganiu określonego rodzaju przestępstwom skierowanym przeciwko osobom ochraniającym oraz przestępstwom przeciwko bezpieczeństwu ochraniających obiektów. Zadanie to wpisuje się w zamierzone poszerzenie kompetencji wzmacniających kompleksowy wymiar działania formacji w dziedzinie zapewnienia bezpieczeństwa podmiotom znajdującym się pod jej ochroną, przez przyznanie nowej formacji ochronnej prawa do podejmowania czynności operacyjno-rozpoznawczych³⁰.

Co istotne bowiem, zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o SOP funkcjonariusze SOP mają prawo wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych w celu pozyskiwania informacji dotyczących zagrożeń względem osób i obiektów, które chronią, ale również rozpoznawania i zapobiegania przestępstwom pozostającym w ich właściwości. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy o SOP:

Zmieniające się zagrożenia dla bezpieczeństwa osób i obiektów o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania państwa, w tym zagrożenia o charakterze terrorystycznym, wymagają dostosowania do nich zarówno taktyki działań ochronnych, jak i metod realizacji działań rozpoznawczych. Skutkuje to potrzebą zmiany dotychczasowego zakresu uprawnień i sposobu działania formacji ochronnej, w tym przyznania jej prawa do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w celu pozyskiwania informacji dotyczących zagrożeń względem ochraniających osób i obiektów, a także zapobiegania przestępstwom stanowiącym bezpośrednio zagrożenie dla bezpieczeństwa tych osób i obiektów³¹.

Wynika z tego, że celem stworzenia SOP było – według ustawodawcy – skoncentrowanie w jednej służbie całokształtu zadań związanych z ochroną najważniejszych osób w państwie, obejmujących zarówno ochronę fizyczną, jak i ochronę prewencyjną przed popełnieniem przestępstw wymierzonych przeciwko tym osobom.

W kontekście tych rozważań warto przyrzeć się również zadaniom Policji, zwłaszcza tym spośród nich, które można uznać za zadania o charakterze osłony

³⁰ Uzasadnienie do *Rządowego projektu ustawy o Służbie Ochrony Państwa*, druk nr 1916 z 10 X 2017 r., <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/77E928F50DC28E3CC12581B700310ED5/%24File/1916.pdf>, s. 174 [dostęp: 22 III 2024].

³¹ Tamże, s. 161.

kontrwywiadowczej. Zgodnie z art. 1 ust. 2 *Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* do zadań Policji związanych z analizowaną problematyką należy w szczególności:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania (...);
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- 4a) ochrona obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, z wyłączeniem obiektów służących Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości, wskazanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (...).

Co istotne, oprócz ogólnych zadań dotyczących bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, Policja jest odpowiedzialna za wsparcie SOP, w przypadku gdyby jej siły były niewystarczające do realizacji zadań. Ponadto Komendant Główny Policji to jeden z organów opiniujących wnioski o objęcie ochroną obiektów służących Prezydentowi RP, Prezesowi Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz wskazanym w decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych innych obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, z wyłączeniem obiektów służących Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości.

Wnioski

Odwołując się do wyznaczonych we wstępie celów pracy, należy wskazać, że zakres definicyjny pojęcia osłony kontrwywiadowczej ukształtowany w dokumentach strategicznych, naukach ekonomicznych oraz w ujęciu publicystycznym jest zbliżony i obejmuje całokształt działań kontrwywiadowczych nakierowanych na identyfikację i neutralizację wszystkich działań szpiegowskich, w ich szerokim rozumieniu. Definicja ta jest więc wielowymiarowa, z założenia – jak się wydaje – niedoprecyzowana, w swoisty sposób otwarta zarówno na nowe mechanizmy prowadzenia działań o charakterze szpiegowskim, jak i na adekwatną do nich reakcję kontrwywiadowczą. O ile taka definicja jest jednak uzasadniona z perspektywy ogólnych dokumentów strategicznych, nauk ekonomicznych czy też rozumienia społecznego, o tyle jej implementacja do nauk prawnych stwarza istotne problemy, przede wszystkim z uwagi na niedookreśloność pojęciową.

W odniesieniu do drugiego z celów badawczych, po odwołaniu się do omówionych zadań i kompetencji organów ochrony prawnej w obszarze prowadzenia osłony kontrwywiadowczej, w tym zabezpieczenia najważniejszych osób w państwie, można dojść do wniosku, że stworzony przez te organy system odznacza się fragmentarycznym i niedookreślonym charakterem, w którym poszczególne elementy zostały podzielone na różnej wielkości komponenty przypisane poszczególnym służbom bez jednoznacznego wskazania służby o wiodącej i koordynacyjnej roli. Regulację osłony kontrwywiadowczej w Polsce krytycznie podsumował gen. Zbigniew Nowek, który w wywiadzie udzielonym w 2014 r. wskazał, że (...) *w Polsce osłona kontrwywiadowcza jest fikcją, zupełnie jej zaniechano. Nie mamy ustawowej procedury działania, więc standard osłony kontrwywiadowczej ustala faktyczny szef służb, czyli premier. To on wyznacza, jak głęboko taka osłona ma sięgać*³². Od tej wypowiedzi minęło ponad dziesięć lat, ale sytuacja prawna w tym zakresie niewiele się zmieniła. Jest to destrukcyjne dla państwa, gdyż tak ukształtowany system prawny staje się dysfunkcyjny w kontekście zmieniających się zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego – w aspekcie identyfikowanym z osobami sprawującymi funkcje kierownicze – co uniemożliwia skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom dla tych osób.

Przyjęta konstatacja, wynikająca z omówionego ukształtowania systemu osłony kontrwywiadowczej w Polsce, w tym zadań i uprawnień przyznanych poszczególnym organom ochrony prawnej, prowadzi również do istotnego problemu prawnopracycznego. Z uwagi bowiem na powszechnie przyjęte reguły wykładni prawa, zadania i uprawnienia organów państwowych muszą być, zgodnie z zasadą legalizmu, interpretowane zawężająco, z uwzględnieniem konieczności rozstrzygnięcia wszelkich wątpliwości interpretacyjnych na rzecz praw i wolności obywatelskich. Niewątpliwie przekłada się to na zakres czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-sledczych lub analityczno-informacyjnych podejmowanych przez funkcjonariuszy służb, które z definicji zakładają taką ingerencję. Niewłaściwa ocena konkretnej sytuacji, na gruncie niejednoznacznego stanu prawnego, uniemożliwiającego często jednoznaczną identyfikację przyznanych zadań i uprawnień, może prowadzić do analizy czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy przez pryzmat odpowiedzialności dyscyplinarnej, a nawet karnej, gdy ich zakres będzie oceniany jako wypełniający m.in. znamiona przestępstwa nadużycia uprawnień przez funkcjonariusza, o którym mowa w art. 231 § 1 k.k. Fragmentaryczność i niedookreśloność analizowanych regulacji generują więc sytuację

³² *Osłona kontrwywiadowcza najwyższych urzędników jest fikcją. Rozmowa z gen. Zbigniewem Nowkiem, byłym szefem Urzędu Ochrony Państwa, Dziennik Polski, 17 VI 2014 r., <https://dziennikpolski24.pl/oslona-kontrwywiadowcza-najwyzszych-urzednikow-jest-fikcja/ar/3475539> [dostęp: 22 III 2024].*

szczególnie niebezpieczną dla skutecznej realizacji tych zadań. Obawy funkcjonariuszy o ewentualne pociągnięcie ich do odpowiedzialności mogą bowiem przełożyć się na wątpliwości związane z możliwością podjęcia działań, a przez to na obniżenie poziomu realizacji celu stawianego przed osłoną kontrwywiadowczą tj. podnoszenia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Tego typu uwagi wobec służb często są formułowane przez środowiska publicystyczne, które to uwagi nie uwzględniają wskazanych ograniczeń i niedoskonałości prawnych. W debacie publicznej zatem grupa osób na kierowniczych stanowiskach państwowych kształtuje oczekiwania co do prewencyjnej roli organów ochrony prawnej w zakresie kontrwywiadowczego zabezpieczenia tych osób, przy jednoczesnym zaniechaniu legislacyjnym – często leżącym po stronie tych samych decydentów politycznych – co do właściwego zadaniowania i koordynacji tych organów w zakresie osłony kontrwywiadowczej. W konsekwencji stwarza to konieczność poszukiwania właściwości, zadań, a przede wszystkim uprawnień w regulacjach prawnych o charakterze ogólnym, co może – przy odmiennej interpretacji organów nadzorczych i kontrolnych – skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną lub karną zarówno przedstawicieli kierownictwa tych służb, jak i ich podwładnych.

Jeśli się weźmie pod uwagę przedstawione aspekty, niezbędne staje się podjęcie dyskusji oraz prac legislacyjnych, których celem będzie:

- 1) zdefiniowanie na poziomie ustawowym zakresu pojęciowego osłony (ochrony) kontrwywiadowczej z uwzględnieniem nowych zjawisk, zwłaszcza zagrożeń o charakterze hybrydowym i zagrożeń w cyberprzestrzeni;
- 2) stworzenie katalogu osób zajmujących najważniejsze stanowiska państwowe, które należy objąć szczególną osłoną (ochroną) kontrwywiadowczą, bądź określenie zasad sporządzania takiego katalogu np. w akcie wykonawczym;
- 3) jasne i precyzyjne rozłożenie zadań w tym obszarze między poszczególne służby, z przypisaniem jednej z nich funkcji wiodącej i koordynacyjnej;
- 4) doprecyzowanie uprawnień poszczególnych służb w obszarze osłony kontrwywiadowczej, z jednoznacznym wskazaniem rodzaju czynności, których podejmowanie przez służby w tym obszarze jest możliwe obligatoryjnie i fakultatywnie, oraz określenie zasad ich podejmowania, z jednoczesnym uwzględnieniem rodzaju tych czynności, które mogą być podejmowane wyłącznie za zgodą osoby objętej taką osłoną;
- 5) aktualizację regulacji w zakresie ochrony informacji niejawnych, zwłaszcza w zakresie sposobu i zakresu prowadzenia postępowań sprawdzających, w tym zasadności utrzymywania aktualnego, szerokiego zakresu wyłączeń podmiotowych obejmujących m.in. sędziów czy prokuratorów.

Bibliografia

Burczaniuk P., *Przestępstwo szpiegostwa po nowemu, czyli w świetle nowelizacji Kodeksu karnego z 17 sierpnia 2023 roku*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2024, nr 30, s. 49–78. <https://doi.org/10.4467/20801335PBW.24.002.19604>.

Burczaniuk P., *Przestępstwo szpiegostwa – rys historyczny, aktualne regulacje na tle doświadczeń praktycznych i analizy prawnoporównawczej wybranych państw*, w: *Uprawnienia służb specjalnych z perspektywy współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego. Wybrane zagadnienia*, P. Burczaniuk (red.), Warszawa 2017, s. 86–107.

Gołaszewska M., *Zadania ABW w zakresie zwalczania zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa i jego porządek konstytucyjny*, w: *Prawne aspekty funkcjonowania służb specjalnych na przykładzie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, P. Burczaniuk (red.), Warszawa 2021, s. 31–64.

Karpiuk M., *Zakres działania służb specjalnych*, w: M. Bożek i in., *Służby specjalne w strukturze władz publicznych. Zagadnienia prawnoustrojowe*, Warszawa 2014, s. 62–104.

Kwieciński M., *Wykorzystanie analizy wywiadowczej i osłony kontrwywiadowczej w ocenie zagrożeń zagranicznej ekspansji działalności przedsiębiorstwa*, „Zeszyty Naukowe Wszechnica Polska Szkoła Wyższa w Warszawie” 2019, nr 1, s. 87–101.

Słownik języka polskiego PWN, t. 1 i 2., M. Szymczak (red.), Warszawa 1999.

Sokolewicz W., *Komentarz do art. 7 Konstytucji RP*, w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I*, L. Garlicki, M. Zubik (red.), Warszawa 2016.

Źródła internetowe

Eksperci: za osłonę i ochronę kontrwywiadowczą odpowiadają służby specjalne i BOR, Puls Biznesu, 15 VI 2014 r., <https://www.pb.pl/eksperci-za-oslone-i-ochrone-kontrwywiadowcza-odpowiadaja-sluzby-specjalne-i-bor-758916> [dostęp: 23 III 2024].

Jak działa osłona kontrwywiadowcza?, Gazeta Wyborcza, 16 VIII 2012 r., <https://wyborcza.pl/7,75398,12313525,jak-dziala-oslona-kontrwywiadowcza.html> [dostęp: 23 III 2024].

Kobyłański M., *Polskie sądownictwo należy lepiej zabezpieczyć przed działaniami obcych służb*, Rzeczpospolita, 27 V 2024 r., <https://www.rp.pl/prawnicy/art40433651-polskie-sadownictwo-nalezy-lepiej-zabezpieczyc-przed-dzialaniami-obcych-sluzb> [dostęp: 28 V 2024].

Kontrwywiad, ABW, <https://www.abw.gov.pl/pl/zadania/kontrwywiad/6,Kontrwywiad.html> [dostęp: 23 III 2024].

Loba N., *Oslona kontrwywiadowcza „ważnych osób” w państwie – fakty i mity*, InfoSecurity24, 5 I 2024 r., <https://infosecurity24.pl/sluzby-specjalne/agencja-bezpieczenstwa-wewnetrznego/oslona-kontrwywiadowcza-waznych-osob-w-panstwie-fakty-i-mity> [dostęp: 23 III 2024].

Ojczyk J., *Tak sędziowie dostają dostęp do informacji niejawnych. „To niedopuszczalne”*, Business Insider, 8 V 2024 r., <https://businessinsider.com.pl/prawo/sedzia-tomasz-szmydt-i-tajne-sprawy-nato-dlaczego-prawo-na-to-pozwala/fsrp2e8> [dostęp: 28 V 2024].

Oslona kontrwywiadowcza najwyższych urzędników jest fikcją. Rozmowa z gen. Zbigniewem Nowkiem, byłym szefem Urzędu Ochrony Państwa, Dziennik Polski, 17 VI 2014 r., <https://dziennikpolski24.pl/oslona-kontrwywiadowcza-najwyzszych-urzednikow-jest-fikcja/ar/3475539> [dostęp: 22 III 2024].

Ruszkiewicz S., *Służby nie zrobiły „wirówki” Andruszkiewiczowi. Przeoczenie czy celowy zabieg?*, Wiadomości WP, 11 II 2019 r., <https://wiadomosci.wp.pl/sluzby-nie-zrobily-wirowki-andruszkiewiczowi-przeoczenie-czy-celowy-zabieg-6348318800205953a> [dostęp: 23 III 2024].

Uzasadnienie do *Rządowego projektu ustawy o Służbie Ochrony Państwa*, druk nr 1916 z 10 X 2017 r., <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/77E928F50DC28E3CC12581B700310ED5/%24File/1916.pdf> [dostęp: 22 III 2024].

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (DzU z 1997 r. nr 78 poz. 483, ze zm.).

Ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2023 r. poz. 1834).

Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (t.j. DzU z 2024 r. poz. 248).

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (t.j. DzU z 2024 r. poz. 325).

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (t.j. DzU z 2024 r. poz. 632).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. DzU z 2024 r. poz. 184).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (t.j. DzU z 2023 r. poz. 81, ze zm.).

Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. DzU z 2023 r. poz. 1136, ze zm.).

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (t.j. DzU z 2023 r. poz. 1090).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. DzU z 2024 r. poz. 17).

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. DzU z 2024 r. poz. 145).

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. DzU z 2021 r. poz. 372, ze zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym (DzU z 2004 r. nr 98 poz. 978, ze zm.).

Uchwała nr 125 Rady Ministrów z dnia 22 października 2019 r. w sprawie Strategii Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019–2024 (M.P. z 2019 r. poz. 1037).

Orzecznictwo

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 V 2002 r., sygn. akt K 20/01.

Inne dokumenty

Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, https://www.bialystok.ap.gov.pl/arch/teksty/biala_ksiega.pdf [dostęp: 22 III 2024].

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2014, <https://www.bbn.gov.pl/ftp/SBN%20RP.pdf> [dostęp: 22 III 2024].

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020, https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf [dostęp: 22 III 2024].

Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego. Główne wnioski i rekomendacje dla Polski, <https://www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=12574> [dostęp: 28 V 2024].

Dr Piotr Burczaniuk

Doktor nauk prawnych, adiunkt Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, radca prawny, legislator. W działalności naukowej koncentruje się na teorii prawa, w tym głównie jego tworzeniu, ze szczególnym uwzględnieniem kreacji norm obszaru prawa gospodarczego i prawa nowych technologii. Ważne miejsce w jego pracach zajmuje problematyka prawnej ochrony informacji, w tym przetwarzanych w systemach IT.

Kontakt: p.burczaniuk@uksw.edu.pl